

МЕТОД И СТРУЧНА ОСПОСОБЉЕНОСТ КАДРОВА У СИСТЕМУ ОБЕЗБЕЂЕЊА ЛИЦА И ИМОВИНЕ УСЛЕД COVID-19

др Жељко Стевановић, Министарство одбране, Оружане снаге БиХ

Сажетак - Особе која се баве пословима обезбеђења лица и имовине морају да буду обучене како би одговориле захтевима послова из овог домена. Колико год звучало примамљиво, овај посао је стресан за лица која се њим баве. Поверен посао морају да обављају крајње одговорно и на нивоу како би заштитили оно што им је поверено и у доба пандемије COVID-а, када је веома тешко функционисање, обука, стучно оспособљавање и школовање кадрова који обављају поменути посао. Када се добије посао обезбеђења лица, радило се то о обезбеђењу на нивоу државе, ентитета или приватног обезбеђења, они морају да се на неки начин сједине са особом коју обезбеђују тј. да живе живот те особе. Особе које су запослене на пословима обезбеђења често немају свој приватан живот јер морају бити на располагању служби двадесет четири сата, тј морају бити на располагању особи коју штите, морају бити високо мотивисани за тај посао, морају познавати бонтон, а примерна комуникација је од великог значаја. Школовање и стручно оспособљавање кадрова у многоме је отежано због пандемије што је делимично и огледа у одређеним пропустима у раду.

Кључне речи: обезбеђење, ковид, школовање, усавршавање, кадрови

Abstract - Persons dealing with security of persons and property must be trained to meet the requirements of work in this domain. As tempting as it sounds, this job is stressful for those who deal with it. They must perform the entrusted work extremely responsibly and at the level in order to protect what is entrusted to them even in the time of the COVID pandemic, when it is very difficult to function, train, professionally train and educate staff who perform the mentioned work. When a job of securing a person is obtained, whether it is security at the state, entity or private security level, they must in some way unite with the person they are securing, that is. to live that person's life. People who are employed in security jobs often do not have their private life because they must be available for twenty-four hours of service, ie they must be available to the person they protect, they must be highly motivated for that job, they must know etiquette, and proper communication is of great importance. . Education and professional training of staff is greatly hampered by the pandemic, which is partly reflected in certain omissions in the work.

Keywords: security, covid, education, training, personnel

I Увод

Када говоримо о одабиру кадрова за послове обезбеђења треба водити рачуна о многим важним сегментима, како одабира тако обуке и школовања. Пре свега, морају постојати одређени критерији за бављење овим послом. Најчешће се то односи на стручну спрему и висок степен интелигенције који су потребни, нарочито, у ситуацијама када особа мора сама да изврши процену и то пре реаговања надлежних органа. Лице мора бити психо-физички спремно да рукује одговарајућим наоружањем за шта је потребно да прође посебне обуке у руковању и гађању, те обуку у вожњи аутомобилом и коришћење одговарајућих средстава за комуникацију а у појединим случајевима да влада посебним способностима на оговарајућим средствима. Одабир врши се по устаљеним процедурама али долазимо у ситуацију где већ две године због пандемије COVID јављају се одређене потешкоће у одабиру и усавршавању кадрова. Овим желим да укажем да поједони ресори морају се аклиматизовати и реорганизовати у новонасталој ситуацији где и поред тешкоћа свој стандард морају задржати са акцентом на здраље кандидата и лица у сектору који је од великог значаја.

Приликом регрутовања и избора кадрова заштитног особља посебна пажња се усмерава ка њиховом психолошком профили, физичким карактеристикама и пореклу. У тренутној ситуацији посебна пажња се обраћа у неким институцијама дал је кандидат прележао вирус COVID, дал је вакцинисан и сл. ма да то нису референце које би утицале на коначни пријем кандидата.

Припадник непосредне заштите би требало да има висок степен иницијативе, самопоуздања и креативности. Он мора поступати као самопокретач у смислу

мотивисаности и покретљивости. Способност организовања је веома битна. Радно време у овом послу је најчешће од јутра до вечери, тако да припадник непосредног обезбеђења мора бити доброг здравља и одлично физички припремљен зашта су надлежне институције у којима је запослен. Својим изгледом не би требало да се посебно истиче. Другим речима, неопходно је да своју гардеробу и понашање прилагоди конкретној ситуацији (да буде уклопљен у радну и друштвену средину) и личности која се штити. Мора бити дисциплинован, стрпљив и способан да запажа детаље. Приватне проблеме увек мора оставити по страни како би се потпуно концентрисао на посао. У комуникацији мора бити дипломата како би изашао на крај с различитим особама склоним провокацијама. „Мора бити тимски оријентисан, спреман да ускочи у тим и да подржи и заштити свог тимског колегу. Мора бити прилагодљив. Дешава се да тим непосредне заштите чине припадници који по први пут раде заједно, те је могуће да се не познају, али је важно да прихвате једни друге и да се међусобно поштују као професионалци. Мора добро познавати аудио-системе и технике контранадзора. Мора се обучити да брзо и прецизно користи ватрено оружје, да не повреди ни себе нити недужне пролазнике или посматраче.“¹

II Стручна оспособљеност кадрова у систему обезбеђења лица и имовине

Познато је да ефикасност и ефективност остваривања заштитне функције система обезбеђења зависи и од стручности руководних кадрова и непосредних извршилаца, што упућује на нужност адекватног школовања и сталног стручног оспособљавања и усавршавања. Ово је у сагласности са ставом теорије по коме су захтеви тржишта и садржај послова обезбеђења чиниоци који доминантно опредељују образовни и стручни профил кадрова на тим пословима.

Наиме, у питању су хетерогени послови по сложености, али и стручности потребној за њихово обављање, из чега следе захтеви за разноврсном образовном структуром и степеном стручне спреме кадра. Осим тога, теоријска и практична знања у функцији датих послова

условљена су одређеним законским овлашћењима у примени превентивних и репресивних мера и средствима за њихову примену. Најзад, друштвено-економски миље, у којем, у погледу вредности које се штите и носилаца заштите, упоредо са државним, егзистира и приватни сектор који утиче да прописани услови и начин спровођења обуке морају уважавати интересе приватног власништва, што подразумева квалитетно обучен кадар чија се овлашћења крећу у строго одређеним законским оквирима.

„Постојеће стање школовања и едукације радника обезбеђења односи се како на процес образовања у редовном образовном систему (средње, више школе и факултети), тако и на процес стручног оспособљавања, усавршавања и иновације знања (перманентна едукација) на курсевима и семинарима при образовним и научним институтима, заводима за тржиште рада итд.“²

Пред систем школовања и обуке за послове обезбеђења поставља се циљ да то буде функционалан и развојни систем усаглашен са потребама у наредних неколико година унапред. Појава пандемије знатно је утицала на систем школовања и усавршавања из разлога немогућности организовања практичних и других метода обуке и школовања. Принцип рада и учења на даџину у овом сектору даје веома мале резултате где се не би постигао циљ.

Такође, глобализација тржишта и пословања захтева да се питањима оспособљавања стручног профила радника обезбеђења приступи са ширег аспекта међународно признатих услова у погледу акредитација за обављање тих послова.

Перманентна едукација има за циљ:

- побољшање могућности појединца и тимова у погледу квалитета и продуктивности рада кроз повећање мотивације за рад обављањем посла на темељу стечених знања, стручности и компетенција;
- побољшање оперативне флексибилности помоћу проширења обима стручности коју поседују запослени;
- избор најстручнијих кадрова у процесу обучавања, на основу чега они стичу могућност за напредовање.

„Перманентна едукација се спроводи путем стручног оспособљавања и усавршавања,

¹ Белић, М., Међо, Ј., *Оперативни тим у непосредној заштити одређених личности*, Управа за обезбеђење одређених личности и објеката, МУП Републике Србије, НБП - журнал за криминалистику и право, Криминалистичко-полицијска академија, Београд, 2009., стр. 112.

² Бошковић, М., Кесковић, З., *Обезбеђење лица, имовине и пословања предузећа* (студија), ВШУП, Београд, 2003, стр. 78.

односно путем доквалификациј, преквалификације обуке и школовања за обављање послова обезбеђења. Посебан је значај стручног усавршавања запослених кадрова за техничке, технолошке и организационе промене које су у области безбедности и у оквиру професионалног система обезбеђења изузетно изражене (посебно у техничко-технолошком погледу). Због тога се праћење и евалуација знања професионалних структура обезбеђења реално поставља као предуслов ефикасности обављања ових послова.³ Развој технике захтева и у овом сектору висок степен обучености и константног усавршавања из ове области.

Програм обуке, начелно, се састоји од теоретског и практичног дела. Теоретски дио програма обуке припадника физичког обезбеђења обухвата следеће наставне предмете (целине): физичка заштита, употреба средстава и уређаја техничке заштите, основе криминалистике, основе комуникација и држање, ношење и правилна употреба ватреног оружја. Неке од ових области због КОВИД-а дају могућност учења на даљину али су искуства показала не тако добре резултате.

III Наставни предмети

Наставни предмет *Физичка заштита* обухвата област законских овлашћења и начин поступања припадника обезбеђења. Припадници обезбеђења стичу знања о свим законским овлашћењима која имају у вршењу послова физичког обезбеђења и то: у утврђивању идентитета, издавању наређења, забрани приступа, задржавању и прегледу возила и лица, као и знања о начину поступања припадника обезбеђења приликом обављања послова физичког обезбеђења (дужности чувара, поступање чувара приликом обављања послова контроле, обезбеђења и пратње лица и правила пратње новца, вредносних папира, племенитих ковина). Такође се упознају са основним облицима угрожавања људи и имовине, правилима професионалног понашања и законским одредбама од непосредног значаја за правилно поступање.

Наставни предмет *Држање, ношење и правилна употреба ватреног оружја* - изучавање овог предмета пружа припадницима физичког обезбеђења неопходна знања о руковању ватреним оружјем са кратком цеви

³ Кековић, З., *Прилог стратегији образовања и перманентне едукације за обављање послова обезбеђења, Дефендологија*, бр. 11-12/2002, стр. 89-99.

(врсте и опште карактеристике, мере безбедности, растављање и састављање оружја, опис делова оружја, врсте застоја, узроци и начин отклањања застоја, основни појмови из теорије гађања, чување и одржавање ватреног оружја), али и са законским основама за набављање, држање, ношење и коришћење ватреног оружја, као и са кривичноправним аспектима употребе ватреног оружја (нужна одбрана, крајња нужда).

Специјална физичка обука, односно њен практични део, подразумева увежбавање припадника физичког обезбеђења у вештинама борбе и самоодбране (ставови, ударци, блокаде, падови, бацања, захвати за привођење), тј. у употреби физичке снаге, као и употреби увежбаних паса чувара, али и у погледу практичне обуке у гађању кратким наоружањем.

„Програм обуке за припаднике техничког обезбеђења састоји се из следећих целина: техничко обезбеђење, грађевинска регулатива, техничка регулатива и криминалистичко-техничка заштита тајности података.“⁴

„Наставна целина *„Техничка регулатива“* је најзначајније испитно подручје и односи се на област техничке заштите, система техничке заштите, спровођења техничке заштите, израде система техничке заштите, израде процена угрожености штићеног објеката, израде безбедносног елабората, дефинисања пројектног задатка, пројектовања система техничке заштите, депоновања пројеката техничке заштите, централног дојавног система, радног налога за обављање послова техничке заштите, обављања техничког прегледа система техничке заштите, одржавања и сервисирања система техничке заштите, издавања налога за онеспособљавање система техничке заштите и надзора над извршењем радова техничке заштите.“⁵

Техничко обезбеђење има за циљ да пружи неопходна знања из области обављања послова техничког обезбеђења, док „Грађевинска регулатива“ припадницима техничког обезбеђења пружа основна сазнања о општим одредбама за грађење, техничким својствима за грађење, учесницима у грађењу, грађевинским и употребним дозволама, градилишту, коришћењу и одржавању грађевине и инспекцијском надзору.

Криминалистичка техника заштите тајности података, као наставни предмет, обрађује криминалистичку технику, криминалистичку регистрацију

⁴ Исто, стр. 99.

⁵ Исто, стр. 99-101.

(фоторегистрација и идентификација, дактилоскопија, идентификација лица по гласу), криминалистичку фотографију (оперативна и истражна фотографија), оперативну криминалистичку технику (фотографисање и регистровање), истражну технику (криминалистичко-техничко вештачење, научне методе вештачења, налаз и мишљење вештака). Такође, она обухвата и проблематику заштите тајности података, кроз питања као што су: врсте тајности и означавање тајности (државна, војна, службена, пословна и професионална тајна), лица овлашћена за утврђивање тајне по степену тајности, заштита и дужност чувања тајне.

Када се заврши обука сви кандидати који су је прошли подлежу полагању стручног испита пред комисијом. Испит се састоји од усменог и практичног дела. Практични део испита односи се на оспособљеност кандидата у руковању наоружањем. Ако кандидат положи оба дела издаје му се сертификат. У протеклом времену вршена је упоредна анализа квалитета изведене наставе у време пандемије када су поједине области слушале се на даљину и у редовним околностима. Када се сагледа стечено знање из свих области долази се до закључка да је у овом сектору неопходно директно присуство лица.

IV Закључак

Обука припадника обезбеђења у државним и ентитетским службама мора бити стандардизована и јединствена. Потешкоће које се јављају приликом обуке и усавршавања кадрова појвиле су се у протеклом периоду због пандемије COVID-а. Обучавање кадрова и сам систем није предвидео овај вид опструкције у раду где сектор који захтева висок степен усавршавања и занављања кадрова трпи у свери недовољног усавршавања а симим тим и недовољне спремности за извршавање сложених задатака. У појединим институцијама и службама већ се ради на усавршавању и напредовању у области школовања, курсирања и обучавања кандидата и припадника службе како у наредном периоду не би дошло до слабљења оспособљености појединца и групе. Где је могуће организовати учење на даљину а да при томе имамо жељене резултате потребно је и након пандемије наставити са том праксом у циљу смањења ресурса. У нашем случају потребно је фокус дати на усавршавању уз „присуство“ а да при томе не буде угрожена како група тако и појединац. Особе које су распоређене на ове послове изложени су свакодневним ризицима по сопствени живот а упоредно због контаката ризик се повећава и већа је могућност заражавања лица вирусом

короне, што може у великој мери да утиче на функционисање система обезбеђења.

Литература

1. Кековић, *Прилог стратегији образовања и перманентне едукације за обављање послова обезбеђења, Дефендологија*, бр. 11-12/2002.
2. Белић, М., Међо, Ј., *Оперативни тим у непосредној заштити одређених личности*, Управа за обезбеђење одређених личности и објеката, МУП Републике Србије, НБП - журнал за криминалистику и право, Криминалистичко-полицијска академија, Београд, 2009.
3. Бошковић, М., Кековић, З., *Обезбеђење лица, имовине и пословања предузећа (студија)*, ВШУП, Београд, 2003.
4. Peter W Singer, *Carparate Warriors: The Rise of Privatized Military History it hasa: Cornele University Prese*, 2003.
5. SALW и фирме за приватно обезбеђење, извештај 2005. године